

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศ
ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา : กรณีศึกษาหัวข้อ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

จัดทำโดย นางสาวนิสาพร วิบูลย์จันทร์
รหัส 16001

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ปี 2568
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาการสนับสนุนงานสวัสดิการด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการ
วุฒิสภา : กรณีศึกษาหัวข้อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

จัดทำโดย นางสาวนิสาพร วิบูลย์จันทร์
รหัส 16001

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ปี 2568
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร.จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูตปัญญรักษ์ พูลทรัพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ในประเด็นการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ วุฒิสภาไม่เพียงแต่มีหน้าที่หลักในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ยังมีบทบาทการทูตรัฐสภาเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับโลกและภูมิภาค สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทำหน้าที่สนับสนุนการกิจวุฒิสภาในประเด็นดังกล่าว โดยมีหน่วยงานภายในที่ทำหน้าที่จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาในการประชุมวุฒิสภา การประชุมคณะกรรมการธิการ และการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ได้แก่ สำนักกรรมการธิการ สำนักกฎหมาย สำนักวิชาการ และสำนักการต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมามีข้อจำกัด มีลักษณะต่างคนต่างทำตามหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน มีความซ้ำซ้อน และข้อมูลกระจัดกระจาย ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ในการสนับสนุนบทบาทของวุฒิสภาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขาดความสมบูรณ์และครบถ้วน

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสนับสนุนงานสารัตถะของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการสนับสนุนสารัตถะด้านต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ ครบถ้วน รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์

ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำสารัตถะข้างต้น และเอกสารสำหรับการเข้าร่วมประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศที่รัฐสภาไทยเป็นสมาชิกและมีพันธกรณีที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรรับผิดชอบ ศึกษาการจัดการของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน และความคาดหวังต่อคณะผู้แทนรัฐสภาไทยในการประชุม พบว่า การดำเนินงานปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในเรื่องการบูรณาการข้อมูลร่วมกันภายในและระหว่างสำนักงาน มีการขอรับข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกซ้ำซ้อนกัน ขาดการนำข้อมติของการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศที่คณะผู้แทนรัฐสภาไทยไปเข้าร่วมประชุมและร่วมรับรองไว้ไปพิจารณาประกอบการพิจารณา ร่างกฎหมายภายในประเทศหรือนำไปเป็นข้อมูลในการเจรจากับรัฐสภาประเทศอื่น ขณะเดียวกัน บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการวุฒิสภาที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่มีการนำเสนอไปยังฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทย

ผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สามารถยกระดับและเพิ่มศักยภาพในการสนับสนุนข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยเสนอให้บุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำสารัตถะดังกล่าวต้องรับรู้และเข้าใจภารกิจและขั้นตอนการทำงานของแต่ละหน่วยงาน ทำงานและบูรณาการข้อมูลร่วมกัน โดยสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างฐานข้อมูลกลางของรัฐสภาเพื่อจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบันร่วมกันและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ครบถ้วน สะดวกและรวดเร็วเพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมในแต่ละการประชุมและภารกิจ จัดตั้งทีมข้ามสายงานเป็นคณะทำงานร่วมกันและจัดสัมมนาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูล ติดตาม วิเคราะห์และจัดทำสารัตถะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเสนอให้มีการนำส่งข้อมูลจากวุฒิสภา ได้แก่ ผลการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศและผลการดำเนินงานของวุฒิสภาให้หน่วยงานภายนอก อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับทราบด้วยทุกครั้ง ทั้งนี้ เชื่อมั่นว่าการจัดทำสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะสามารถลดความซ้ำซ้อน มีข้อมูลครบถ้วน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กอปรกับจะเป็นโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสในการเสริมสร้างศักยภาพและทักษะอื่น ๆ ในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติและการทูตรัฐสภาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศ
ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา : กรณีศึกษาหัวข้อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ปี 2568 ของกระทรวงการต่างประเทศ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสารัตถะเพื่อสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ
ของวุฒิสภา ทั้งหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งประกอบด้วย สำนักกรรมมาธิการ
สำนักกฎหมาย สำนักวิชาการ และสำนักการต่างประเทศ รวมถึงผู้บังคับบัญชากลุ่มงานต่าง ๆ
ของสำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจน
นางสาวแก้วเกศร์ ถาวรพันธ์ ที่ปรึกษาด้านระบบงานนิติบัญญัติ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
นายอิศรา สุนทรวัฒน์ อดีตเลขาธิการสมัชชาประชาชนแห่งชาติ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์
อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และขอขอบคุณนางปณิศา สท้านไตรภพ เลขาธิการวุฒิสภา
ที่สนับสนุนและอนุมัติให้ข้าพเจ้าเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 16 ในครั้งนี้

อนึ่ง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไม่อาจสำเร็จล่วงไปได้เลย หากไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วย
เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู และ
เอกอัครราชทูต ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นอันเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นอกจากนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสถาบัน
การต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศทุกท่านที่ได้จัดการฝึกอบรมหลักสูตร
นักบริหารการทูต และให้การดูแลอำนวยความสะดวกในทุกด้านเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่เข้ารับ
การอบรม

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้จะเป็นประโยชน์
สำหรับผู้สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

นิสาพร วิบูลย์จันทร์

กันยายน 2568

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญแผนภูมิ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา	1
1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา	7
2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา	7
2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา	21
2.3 สรุปผลการศึกษา	22
บทที่ 3 ข้อเสนอ	25
3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	25
3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	26
บรรณานุกรม	29
ประวัติผู้เขียน	31

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการตราพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

ข้อมูลจากรายงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนประจำปี 2568 (The Sustainable Development Goals Report 2025)¹ ได้ระบุว่าโลกยังคงไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ใน การที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในปีพ.ศ. 2573 (หรือปีค.ศ. 2030) มีเพียงร้อยละ 35 ของเป้าหมาย SDGs เท่านั้นที่มีความก้าวหน้าในระดับปานกลางหรือเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด ขณะที่เกือบครึ่งหนึ่งของเป้าหมายคืบหน้าเพียงเล็กน้อย และอีกร้อยละ 18 ถดถอยลง พร้อมเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและสอดคล้องกันท่ามกลางภาวะฉุกเฉินด้านการพัฒนาในระดับโลก หนึ่งในความท้าทายสำคัญของการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อันนำมาซึ่งภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้นและเพิ่มระดับความรุนแรงที่มากขึ้น อุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น ภาวะโลกร้อน ปฏิกูลการณ์ก๊าซเรือนกระจก สภาพอากาศแปรปรวน ภัยแล้ง น้ำท่วม และไฟป่า ประเด็นปัญหาสำคัญคือภัยพิบัติเป็นส่วนหนึ่งอันนำมาซึ่งการหยุดยั้งการพัฒนาของประเทศที่ได้รับผลกระทบได้ในทันที ดังนั้น หากไม่มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ดี ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้将无法บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ทั้งนี้ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นประเด็นความท้าทายที่ประชาคมระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญและร่วมมือกันในการแก้ปัญหามานานแล้ว ดังจะเห็นได้จากการจัดทำกรอบความร่วมมือต่างๆ เช่น กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ค.ศ. 1992 พิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ค.ศ. 1997 ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ค.ศ. 2015 และการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties: UNFCCC

¹ ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, “SDGs Report 2025 ชี 18% ของเป้าหมายโลกถดถอย เหตุจากความขัดแย้ง วิกฤตสภาพภูมิอากาศ และขาดเงินทุน,” [ออนไลน์].

COP) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามในกรอบอนุสัญญาและเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงและพิธีสารข้างต้น มาโดยลำดับ

ในส่วนของประเทศไทยนั้น หากพิจารณาจากข้อมูลและการดำเนินการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่าประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหลายประการ เช่น มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงขึ้น ความถี่และระยะเวลาที่ฝนตกต่อเนื่องในพื้นที่ส่วนใหญ่ลดลงแต่ความแรงและความเข้มของฝนจากเหตุการณ์ฝนตกหนักกลับมากขึ้น จำนวนพายุหมุนเขตร้อนเข้าสู่ประเทศไทยลดลงแต่ทวีความรุนแรงมากขึ้นก่อให้เกิดภัยพิบัติน้ำท่วมดินโคลนถล่ม สลับกับภัยจากความแห้งแล้ง กลายเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ ประเด็นสำคัญคือประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงจำเป็นต้องปรับตัวและมีกลไกการบริหารจัดการและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างจริงจัง ทั้งนี้ เนื่องจากกลไกการควบคุมและจัดการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมและไม่อาจแก้ปัญหาให้ประสบความสำเร็จได้ จึงจำเป็นต้องร่างกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเสริมสร้างการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบและแนวทางการแก้ปัญหาที่ชัดเจนขึ้น ปัจจุบันได้มีการเสนอร่างกฎหมายในการจัดการปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย² ทั้งการเร่งผลักดันพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ซึ่งมีรายละเอียด เช่น กำหนดให้จัดทำฐานข้อมูล และรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสร้างกลไกเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคบังคับ เช่น เชื่อมโยงคาร์บอนเครดิตกับตลาดหลักทรัพย์เพื่อเป็นตลาดหลัก ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการรวบรวมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมจะนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด ที่มุ่งเน้นการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศในระดับพื้นที่และคุณภาพชีวิตของประชาชน อันจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งขณะนี้กำลังรอนำเข้าสู่การพิจารณาครั้งที่ 3 ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ในเรื่องดังกล่าว วุฒิสภาในฐานะองค์กรด้านนิติบัญญัติที่มีหน้าที่และอำนาจสำคัญในการกลั่นกรองกฎหมายและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน จึงมีบทบาทโดยตรงในการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมายทั้งสองข้างต้น หากผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและส่งมายังวุฒิสภา รวมถึงการควบคุมการบริหารราชการของฝ่ายบริหารในการควบคุมดูแลในการดำเนินการ

² สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “ระบบสารสนเทศด้านนิติบัญญัติ,” [ออนไลน์].

ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพื่อให้ประเทศไทยดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบอนุสัญญาและพิธีสารระหว่างประเทศที่ได้ร่วมลงนาม รวมถึงการบรรลุเป้าหมายที่ 13 ในการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศด้วย

วุฒิสภาได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยการจัดตั้งคณะกรรมการธิการสามัญและคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว อีกทั้งยังมีบทบาทการใช้กลไกการทูตรัฐสภา (Parliamentary Diplomacy) ทั้งในระดับทวิภาคี ผ่านการรับรองบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภา รวมถึงกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศ เพื่อแสวงหาความร่วมมือในมิติต่าง ๆ การสร้างความรู้ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองประเทศรวมถึงหาแนวทางแก้ไขและรับมือกับความท้าทายที่เผชิญอยู่ร่วมกัน และระดับพหุภาคีผ่านการเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบคณะผู้แทนรัฐสภาไทยในการเข้าร่วมประชุมและอภิปรายในองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศที่รัฐสภาไทยเป็นภาคีสมาชิก เพื่อแสวงหาความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระดับโลก แบ่งปันข้อมูลและแสดงท่าที ความคิดเห็น และการดำเนินการของรัฐสภาไทยเพื่อรับมือกับความท้าทายดังกล่าว โดยมีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนงานนิติบัญญัติข้างต้นของวุฒิสภา

ในการสนับสนุนภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยงานสนับสนุนภารกิจด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งการเตรียมเอกสารประกอบการประชุมของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง การเตรียมเอกสารประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายในการประชุมวุฒิสภา การศึกษาและจัดทำบทความให้แก่สมาชิกวุฒิสภา การจัดทำสารัตถะประกอบการสนทนากับบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศและประกอบการประชุมและสัมมนาระหว่างประเทศที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้รับผิดชอบ

หากแต่สภาพปัญหาในปัจจุบัน การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในส่วนการสนับสนุนการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของวุฒิสภา ทั้งเอกสารประกอบการประชุมของคณะกรรมการ เอกสารประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายในการประชุมวุฒิสภา บทความทางวิชาการ ประเด็นประกอบการสนทนากับบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศ และเอกสารการประชุมและสัมมนาระหว่างประเทศ จัดทำโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหลายสำนักตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ต่างค้นหาและประสานขอรับข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคสังคมของภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประกอบการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลเสนอตามภารกิจที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบ

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภายังขาดบูรณาการข้อมูลร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลในบริบทด้านต่างประเทศที่จะช่วยสนับสนุนข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ

ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดทำให้แก่สมาชิกวุฒิสภาในการประกอบการพิจารณา ร่างกฎหมาย และการควบคุมการบริหารราชการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ ข้อมติ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกันขาดการนำเสนอข้อมูลบทบาทและการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศของวุฒิสภา เพื่อประกอบในการจัดทำประเด็นประกอบการสนทนากับบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศและเอกสารประกอบการเข้าร่วมประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสวงหาความร่วมมือในการแก้ปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศร่วมกัน อีกทั้งสำนักงานต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านต่างประเทศยังไม่มีการประชุมงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่มีหน่วยงานภายในที่ดูแลรับผิดชอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงควรมีการศึกษาในเรื่องแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยเฉพาะในกรณีศึกษา หัวข้อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานในการสนับสนุนงานด้านสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

การจัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรณีศึกษาหัวข้อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรายงานการศึกษานี้ ให้ความสำคัญกับความสอดคล้องและเชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์ โดยได้นำยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568) ดังนี้

1.2.1 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ³ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดเล็กลงเหมาะสมกับบทบาทภารกิจ ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจและพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเชิงบูรณาการ โดยยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น ถ่ายโอนภารกิจให้

³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา), พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ), 55-58.

ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ รวมถึงการจัดระบบองค์กรภาครัฐที่แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา

เป้าหมายที่ 1 ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นที่ 4.4 ภาครัฐมีความทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลง และมีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

1.2.2 ความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568)

แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568)⁴ ฉบับปัจจุบันได้กำหนดวิสัยทัศน์ “มุ่งสู่องค์กรอัจฉริยะ ในการสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภา เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน” และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนางานและสร้างการมีส่วนร่วมด้านกฎหมาย และวิชาการ เพื่อสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ ตามแผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 1 โดยมีแนวทางการพัฒนา 1.2 ในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมด้านกฎหมายและวิชาการ อีกทั้งเลขาธิการวุฒิสภาคนปัจจุบันมีนโยบาย I Senate+⁵ อันมีหัวข้อ Enhancement การยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านกฎหมายและวิชาการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ จัดทำและผลักดันการนำเข้าข้อมูลกฎหมาย งานวิชาการ และงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งพัฒนานักกฎหมายนิติบัญญัติให้เพียงพอและมีคุณภาพสามารถวิเคราะห์กฎหมายในปัจจุบันและแนวโน้มเพื่อคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายในอนาคต

⁴ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักนโยบายและแผน, แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568), พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2568), 35-36.

⁵ เรื่องเดียวกัน, ง.

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาการสนับสนุนงานสารัตถะของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1.3.2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

บทที่ 2

การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา

การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในบทนี้ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดประเด็นศึกษาโดยการนำอำนาจหน้าที่และโครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กระบวนการตราพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในส่วนการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของวุฒิสภา กรอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ (ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภาระดับพหุภาคี) ที่รัฐสภาไทยเป็นสมาชิกและพันธมิตรในการเข้าร่วมประชุม และการศึกษาการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียนมาเป็นกรอบพิจารณาเบื้องต้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทำงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ยังเสนอผลการศึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอในบทต่อไป

2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา

2.1.1 อำนาจหน้าที่และโครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2554 ได้กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของวุฒิสภา มีเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อประธานวุฒิสภา โดยพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ที่สำคัญไว้⁶ นอกเหนือจากงานธุรการในการประชุมวุฒิสภาและการประชุมคณะกรรมการ

1) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และวิจัยในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาดำเนินการงานของสมาชิกวุฒิสภาตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา

2) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และวิจัย รวมทั้งการเปรียบเทียบข้อมูลของนานาอารยประเทศ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานรัฐสภาต่างประเทศของวุฒิสภา

⁶ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, “อำนาจหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา,” [ออนไลน์].

3) ประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจของวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา

4) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในการสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานตามภารกิจของวุฒิสภา เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

ส่วนโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการแบ่งส่วนราชการภายใน แบ่งออกเป็น 18 สำนัก ประกอบด้วย สำนักงานประธานวุฒิสภา สำนักการประชุม สำนักกรรมการ 1 สำนักกรรมการ 2 สำนักกรรมการ 3 สำนักกำกับและถอดถอน สำนักรายงานการประชุมและขอเลข สำนักบริหารงานกลาง สำนักกฎหมาย สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักวิชาการ สำนักการต่างประเทศ สำนักภาษาต่างประเทศ สำนักการคลังและงบประมาณ สำนักการพิมพ์ สำนักนโยบายและแผน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล

2.1.2 กระบวนการตราพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁷

การตราพระราชบัญญัติคือกระบวนการหรือขั้นตอนในการเสนอและพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติจนมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย โดยการเสนอร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย (1) คณะรัฐมนตรี (2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน (3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน เข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยมีกระบวนการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

2.1.2.1 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจะต้องเสนอให้สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาก่อน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาเป็น 3 วาระ ประกอบด้วย วาระที่หนึ่ง สอง และสาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- วาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ เป็นการพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติว่าสมควรจะลงมติรับหลักการ หรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ โดยผู้เสนอจะชี้แจงหลักการและเหตุผล ประกอบการเสนอของร่างพระราชบัญญัติ แล้วให้สมาชิกอภิปรายได้ไม่ว่าจะอภิปราย คัดค้านหรือสนับสนุน หรือข้อซักถาม เมื่อจบการอภิปรายแล้ว ที่ประชุมจะลงมติว่าจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ถ้าที่ประชุมมีมติรับหลักการก็จะเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่สอง แต่ถ้าไม่รับหลักการ ร่างพระราชบัญญัตินั้นก็เป็นอันตกไป

⁷ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักกฎหมาย, “กระบวนการตราพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” [ออนไลน์].

- วาระที่สอง ขั้นพิจารณาโดยคณะกรรมการและการพิจารณารายมาตรา การพิจารณาในวาระที่สองเป็นการพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ มี 2 ลักษณะ คือ สภาผู้แทนราษฎรมิมติให้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมการเต็มสภา หรือ มิมติแต่งตั้งและมอบหมายให้คณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งเป็นผู้พิจารณา

- วาระที่สาม ขั้นลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาในวาระที่สามไม่มีการอภิปราย และให้ที่ประชุมลงมติว่าเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ในกรณีที่สภาลงมติไม่ให้ความเห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป แต่ในกรณีที่สภามิมติ ให้ความเห็นชอบให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาต่อไป

2.1.2.2 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา วุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็น 3 วาระ เช่นเดียวกับการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร แต่ต้องพิจารณาตาม กำหนดเวลาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา เว้นแต่วุฒิสภา จะได้ลงมติขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษไม่เกิน 30 วัน หากวุฒิสภาพิจารณาไม่เสร็จภายใน กำหนดเวลาให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

อนึ่ง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาจะพิจารณาดังนี้ (1) กรณี วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อให้พระมหากษัตริย์ ทรงลงพระปรมาภิไธย (2) กรณีวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ต้องยับยั้ง ร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน แล้วส่งคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร ครบ 180 วัน สภาผู้แทนราษฎร จึงจะสามารถนำกลับมาพิจารณาอีกครั้ง หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำกลับมาพิจารณาใหม่และ ลงมติยืนยันร่างเดิม ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่ ถือว่า ร่างนั้นได้รับความเห็นชอบแล้วให้นำเข้าสู่ขั้นตอนประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป (3) กรณีวุฒิสภา แก้ไขเพิ่มเติม วุฒิสภาต้องส่งร่างพระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมไปยังสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ สภาผู้แทนราษฎรรับทราบและเห็นชอบด้วย ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ได้ทันที แต่ถ้า สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบ ให้ทั้งสองสภาดังบุคคลที่มีจำนวนเท่ากันขึ้นเป็น “คณะกรรมการร่วมกัน” เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นอีกครั้ง ถ้าสภาทั้งสองเห็นชอบด้วย ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้น ทูลเกล้าฯ ได้ทันที แต่ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ให้ยับยั้งร่างนั้นไว้ก่อน ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรออาจยกขึ้นมาพิจารณาใหม่ได้หลัง 180 วัน โดยอาจยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการ ร่วมกันพิจารณาก็ได้

2560

หน่วยงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ดำเนินงานด้านการสนับสนุนข้อมูล
แปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วย หน่วยงานสำคัญ 4 หน่วยงาน คือ สำนัก
กฎหมาย สำนักวิชาการ และสำนักการต่างประเทศ

⁸ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, “อำนาจหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,” [ออนไลน์].

ปัญหาการใช้ การป้องกัน การแก้ไข การควบคุมมลพิษ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการได้มีการจัดตั้ง “คณะอนุกรรมการการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”⁹ ทำหน้าที่ (1) พิจารณาศึกษาปัญหา ข้อมูล และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความตกลงปารีส (Paris Agreement) นโยบาย แผน และมาตรการเกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะโลกร้อน การซื้อขายคาร์บอนเครดิต (2) ศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการสร้างสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การส่งเสริมการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาระบบรับมือต่อโรคอุบัติใหม่ และการเสริมสร้างศักยภาพและเทคโนโลยีเพื่อการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3) รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ทั้งจากเอกสาร การสอบถาม การประชุม การสัมมนา การศึกษาดูงาน และวิธีการใดที่จำเป็น รวมทั้งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาศึกษา (4) รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการก่อนการสอบหาข้อเท็จจริง (5) รายงานผลการพิจารณาศึกษาหรือการดำเนินการใด ๆ ต่อคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา และ (6) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

นอกจากนี้ ในส่วนของร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. ที่เมื่อมีการผ่านการพิจารณาวาระที่ 1 ของสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาได้มีมติที่ประชุมมอบหมายคณะกรรมการ 5 คณะ ในการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติฯ ล่วงหน้าด้วย ประกอบด้วย คณะกรรมการการกฎหมายและการยุติธรรม คณะกรรมการการพลังงาน คณะกรรมการการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม คณะกรรมการการสาธารณสุข และคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้นำเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

2.1.3.2 สำนักกฎหมาย จัดทำ “เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และพระราชกำหนดที่จะเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา”¹⁰ ให้แก่สมาชิกวุฒิสภาและคณะกรรมการ

⁹ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, “คณะอนุกรรมการการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ,” [ออนไลน์].

¹⁰ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักกฎหมาย, คู่มือการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการของการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา (กรุงเทพฯ : สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2568), 2-9.

ของวุฒิสภา ได้แก่ เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติ และเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติ (อ.พ.(ร)) เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติ และเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การจัดทำเนื้อหาเอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติจะเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ข้อมูลจากการติดตามการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการมาจัดทำเป็นสรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่แสดงให้เห็นถึงเนื้อหาสาระในภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติ รวมถึงประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ การตอบชี้แจงของผู้ที่เสนอร่างพระราชบัญญัติ และมติของสภาผู้แทนราษฎรว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ ด้วยคะแนนเสียงอย่างไร และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นคณะกรรมการวิสามัญ อย่างไรก็ตามกำหนดระยะเวลาในการแปรญัตติภายในกี่วัน ซึ่งจะทำให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้ศึกษาเอกสาร ประกอบการพิจารณาเบื้องต้นฯ สามารถทราบและเข้าใจเนื้อหาและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ รวมทั้งข้อสังเกตตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ โดยสำนักกฎหมายจัดทำในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดจัดทำให้แล้วเสร็จภายใน 14 วัน นับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ และเผยแพร่ในหน้าแรกของเว็บไซต์วุฒิสภาและแอปพลิเคชันไลน์ของสำนักประชาสัมพันธ์

2) เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (อ.พ.) แบ่งออกได้เป็น เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และเอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนด โดยเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและลงมติเห็นชอบแล้วที่จัดทำขึ้นเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาใช้ประกอบการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณา และเอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนด เป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกำหนด ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาใช้ศึกษาประกอบการพิจารณาลงมติอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด

โดยการจัดทำเนื้อหาของเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และพระราชกำหนดมีส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สารสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด (ถ้ามี)

1) สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนด เป็นการสรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้วหรือพระราชกำหนดที่ได้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา เพื่อให้แสดงเนื้อหาสาระในภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดนั้น ๆ

2) จัดทำบทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนด ดังนี้ ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่งและวาระที่สอง ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม ข้อเสนอของคณะกรรมการธิการ (ถ้ามี) และการวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว (ถ้ามี)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด

ข้อมูลทางวิชาการสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติซึ่งจะช่วยให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในทุกมิติ ทั้งทางด้านข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง โดยเป็นการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ได้มีการติดตามจากการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การค้นคว้าจากห้องสมุด การติดต่อประสานงาน หรือขอสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการ หรือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอข้อมูลหรือความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ ความเคลื่อนไหว และประเด็นสถานการณ์อันเกี่ยวกับการพิจารณากฎหมาย เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณา

ทั้งนี้ จัดทำในรูปแบบเอกสารที่จัดพิมพ์เป็นเล่มและในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะดำเนินการจัดทำให้แล้วเสร็จและเผยแพร่พร้อมกับระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา และเผยแพร่ในหน้าแรกของเว็บไซต์วุฒิสภาและแอปพลิเคชันไลน์ของสำนักประชาสัมพันธ์

เมื่อเดือนพฤษภาคม 2567 สำนักกฎหมายได้จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นสำหรับสมาชิกวุฒิสภาได้ใช้ในการติดตามผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการของสภาผู้แทนราษฎร ร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ) เรียบร้อยแล้ว ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง (เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การตอบ

ชี้แจง ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง) และตารางเปรียบเทียบร่างพระบัญญัติฯ ทั้ง 7 ฉบับที่มีผู้เสนอ

2.1.3.3 สำนักวิชาการ จัดทำ “บทความทางวิชาการ¹¹” ให้แก่สมาชิกรัฐสภาและคณะกรรมการธิการของรัฐสภา เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในวงงานของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยสำนักวิชาการได้มอบหมายนิติกรและวิทยาการจัดทำบทความวิชาการโดยแบ่งตามคณะกรรมการสามัญของรัฐสภา และให้คัดเลือกร่างพระราชบัญญัติหรือประเด็นที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย จัดทำเป็นบทความวิชาการ โดยศึกษา รวบรวมเนื้อหาจากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลความรู้ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลมา เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ โดยจัดทำเป็นบทความทางวิชาการจำนวน 10-15 หน้า กำหนดระยะเวลา แล้วเสร็จภายใน 60 วัน และเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ได้แก่ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต และนำเสนอให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ได้เคยมีการจัดทำบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหลายบทความในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา อาทิ

- 1) เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ.
- 2) เรื่องการลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงของไทย
- 3) เรื่อง การแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ด้วยร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับอากาศสะอาด

2.1.3.4 สำนักการต่างประเทศ จัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ประเด็นประกอบการสนทนาระหว่างประธานรัฐสภาและบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศ อาทิ ประธานสภา เอกอัครราชทูตต่างประเทศ ในโอกาสการเข้าเยี่ยมคารวะ หรือทวิภาคี
- 2) เอกสารการประชุมและสัมมนาระหว่างประเทศของสมาชิกรัฐสภาในโอกาสที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ
- 3) ข้อมูลประกอบการเยือน หรือทวิภาคี และศึกษาดูงานต่างประเทศของคณะกรรมการธิการ

¹¹ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, สำนักวิชาการ, คู่มือการจัดทำบทความทางวิชาการ (กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2566), 1.

อนึ่ง สำนักการต่างประเทศมีอัตรากำลัง จำนวน 26 คน โดยมีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้กำกับดูแล โครงสร้างสำนักการต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน ประกอบด้วย

1) กลุ่มงานบริหารทั่วไป อัตรากำลัง จำนวน 4 คน (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน จำนวน 1 คน และเจ้าพนักงานธุรการ จำนวน 3 คน)

2) กลุ่มงานพิธีการทูต อัตรากำลัง จำนวน 13 คน (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน จำนวน 1 คน นักวิเทศสัมพันธ์ จำนวน 6 คน และเจ้าพนักงานธุรการ จำนวน 6 คน)

3) กลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อัตรากำลัง จำนวน 9 คน (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน จำนวน 1 คน นักวิเทศสัมพันธ์ จำนวน 6 คน และเจ้าพนักงานธุรการ จำนวน 2 คน)

โดยกลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรับผิดชอบในการจัดทำเอกสารข้างต้นทั้งหมด โดยในการจัดทำข้อมูลสารัตถะเกี่ยวกับการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้ประธานวุฒิสภา คณะกรรมาธิการ และสมาชิกวุฒิสภาในโอกาสข้างต้น เป็นการค้นหาและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ อาทิ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คณะกรรมาธิการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำเป็นข้อมูลประกอบ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของประเด็นประกอบการสนทนาระหว่างประธานวุฒิสภาและบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศ มักจะเป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติต่าง ๆ ในภาพรวมทั้งด้านการทูต การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภาของทั้งสองประเทศ ส่วนในการจัดเตรียมข้อมูลการดำเนินงานด้านสภาพภูมิอากาศมักจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงถึงความมุ่งมั่นของวุฒิสภาไทยที่เป็นไปตามนโยบายของประเทศไทยในการสนับสนุนการขับเคลื่อนกลไกต่าง ๆ ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลและประสบการณ์ด้านนิติบัญญัติในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเทศหรือองค์กรที่บุคคลเหล่านั้นมาเข้าพบด้วยว่ามีความสนใจหรือความร่วมมือระหว่างกันในประเด็นนี้หรือต้องการผลักดันหรือขอการสนับสนุนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จึงจะมีการเขียนประเด็นสนทนานี้ให้ประธานวุฒิสภาหรือคณะกรรมาธิการหยิบยกระหว่างการหารือ อาทิ ล่าสุดเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2568 ประธานวุฒิสภาให้การรับรองนายแดนนี่ แอนนัน (H.E. Mr. Danny Annan) เอกอัครราชทูตราชอาณาจักรเดนมาร์กประจำประเทศไทย ที่มาเข้าเยี่ยมคารวะเพื่อแนะนำตัวและกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเดนมาร์ก นอกจากกลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะจัดทำประเด็นสนทนาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ แล้ว ยังได้มีเนื้อหาที่สนับสนุนการยกระดับ

ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนผ่านสีเขียวร่วมกับเดนมาร์ก ซึ่งเป็นสาขาที่เดนมาร์กมีความเชี่ยวชาญอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ ในส่วนเอกสารการประชุมและสัมมนาระหว่างประเทศของสมาชิกรัฐสภา ในโอกาสที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบอันเนื่องจากการเชิญสมาชิกรัฐสภาเข้าร่วมประชุมและสัมมนาโดยตรง จะเป็นการประสานขอข้อมูลการดำเนินงานของวุฒิสภาจากคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสถานะ ท่าที ตลอดจนการดำเนินงานของประเทศไทยจากกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น แล้วจึงนำมาศึกษา วิเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำเป็นเอกสารประกอบการประชุมและสัมมนาฯ ให้แก่สมาชิกรัฐสภา

2.1.4 กรอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ (ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภาระดับพหุภาคี) ที่รัฐสภาไทยเป็นสมาชิกและพันธมิตรในการเข้าร่วมประชุม

บทบาทสำคัญบทบาทหนึ่งของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาไทยคือการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างรัฐสภาต่างประเทศ เพื่อผลักดันแนวคิดหรือแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในกรอบของรัฐสภาระหว่างประเทศด้วยวิธีการทูตรัฐสภา โดยบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระดับพหุภาคี รัฐสภาไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกและร่วมจัดตั้งองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้ สมาชิกรัฐสภาจะมีการปฏิบัติงานในการเข้าร่วมประชุมหรือเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมตามวาระที่กำหนด คณะผู้แทนรัฐสภาไทยที่เดินทางไปเข้าร่วมประชุม ทั้งสมาชิกรัฐสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งภารกิจนี้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยสำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศประกอบด้วย 6 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานสหภาพรัฐสภา กลุ่มงานสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก กลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียน กลุ่มงานสมาคมรัฐสภาและสมาคมเลขาธิการรัฐสภา กลุ่มงานกิจการพิเศษ และกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยมีหน้าที่รับผิดชอบการประชุมของแต่ละองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศและการประชุมรัฐสภาที่รัฐสภาไทยเป็นสมาชิกและพันธมิตรในการเข้าร่วมประชุม โดยมีสำนักการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้ประสานงานในโอกาสที่ประธานวุฒิสภา (ในฐานะรองประธานรัฐสภา) ได้รับมอบหมายจากประธานรัฐสภาให้เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนรัฐสภาไทยเข้าร่วมประชุม หรือประธานวุฒิสภาต้องมอบหมายสมาชิกรัฐสภาเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบคณะผู้แทนรัฐสภาไทยในกรอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศต่าง ๆ

องค์การรัฐสภาระหว่างประเทศและการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศที่มีการนำเอาประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ามาบรรจุในการอภิปรายหารือ ได้แก่

1) ระดับโลก : สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU) เป็นองค์การทางการเมืองระหว่างประเทศที่เก่าแก่ที่สุด ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2432 โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มของการก่อตั้งองค์การเพื่อส่งเสริมสันติภาพระหว่างประเทศ ความร่วมมือ และความเข้าใจอันดี ตลอดจน

เป็นเวทีเพื่อคลี่คลายข้อพิพาทและความขัดแย้งระหว่างประเทศ ต่อมาสหภาพรัฐสภาได้พัฒนาไปสู่การเป็น "เวทีการทูตรัฐสภาระดับโลก" ปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 179 ประเทศทั่วโลก รวมถึงสมาชิกสมทบ 13 องค์กร และองค์กรผู้สังเกตการณ์ถาวรอีกจำนวนมาก ซึ่งนับเป็นองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศปัจจุบันที่มีจำนวนประเทศสมาชิกมากที่สุดในโลก มีการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ปีละ 2 ครั้ง และมีคณะกรรมการธิการสามัญของสหภาพรัฐสภาเป็นกลไกสำคัญทำหน้าที่ขับเคลื่อนวาระต่าง ๆ ของสมัชชา โดยเฉพาะการจัดทำร่างข้อมติเสนอต่อที่ประชุมสมัชชา จำนวน 4 คณะ ได้แก่ ด้านสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน และด้านกิจการสหประชาชาติ ซึ่งคณะกรรมการธิการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนมีการบรรจุเรื่องการร่วมกันรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลงในร่างข้อมติเพื่อเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาหลายครั้ง

นอกจากนี้ สหภาพรัฐสภายังได้ร่วมจัดการประชุมภาคีรัฐสภาในโอกาสการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (COP) ทุกปีเป็นประจำ โดยล่าสุดมีคณะผู้แทนรัฐสภาไทยเข้าร่วมประชุมภาคีรัฐสภาในโอกาสการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (IPU COP29) ระหว่างวันที่ 16-17 พฤศจิกายน 2567 ณ กรุงบากู สาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน

2) ระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก : การประชุมสมาชิกรัฐสภาเอเชียแปซิฟิกด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Asia-Pacific Parliamentarians' Conference on Environment and Development : APPCED) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2536 เป็นองค์การการประชุมเฉพาะเพื่อเป็นเวทีสำหรับสมาชิกรัฐสภาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือนโยบายที่ประสบผลสำเร็จในด้านการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคร่วมกัน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 46 ประเทศ การประชุม APPCED จะจัดการประชุมสมัชชาใหญ่ (General Assembly) จัดการประชุมปีละครั้ง เพื่อนำเสนอรายงานของประเทศสมาชิก (Country Report) ตามหัวข้อหลักของการประชุมประจำปีในแต่ละครั้งและร่วมกันพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม และมีการรับรองรายงานและปฏิญญาของการประชุม โดยระหว่างวันที่ 23-24 กันยายน 2568 จะมีการจัดประชุม APPCED ครั้งที่ 21 ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี ภายใต้หัวข้อหลัก “ร่วมมือกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” โดยมุ่งหวังว่าที่ประชุมจะหารือกันในการพัฒนานโยบายและปรับปรุงกฎหมายในการดูแลสภาพแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะมีสมาชิกรัฐสภาไทย จำนวน 4 คน ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 คน และสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 2 คน (ผู้แทนจากคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการธิการพลังงาน) เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว

3) ระดับอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly : AIPA) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐสภาในประเทศสมาชิกอาเซียน ปัจจุบันสมาชิกรัฐสภาอาเซียนประกอบด้วยรัฐสภาของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และรัฐสภาประเทศผู้สังเกตการณ์อีก 11 ประเทศ และ 1 องค์กร ได้แก่ สภายุโรป โดยให้มีการจัดการประชุมสมัชชาใหญ่ทุกปีเพื่อหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งมีการประชุมระหว่างผู้นำอาเซียนและคณะผู้แทนของ AIPA การประชุม AIPA Caucus การประชุมคณะกรรมการการศึกษาข้อเท็จจริงของสมัชชารัฐสภาอาเซียนว่าด้วยการปราบปรามภัยคุกคามจากยาเสพติด (AIFOCOM) และการประชุมคณะกรรมการสามัญด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสมาชิกรัฐสภาสตรีของสมัชชารัฐสภาอาเซียน ด้านยุวสมาชิกรัฐสภาอาเซียน และด้านกิจการสมัชชารัฐสภาอาเซียน เพื่อศึกษาและกลั่นกรองข้อมติด้านต่าง ๆ เสนอที่การประชุมสมัชชาใหญ่เห็นชอบ โดยที่ประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียนสามารถริเริ่มเสนอแนะนโยบาย ตลอดจนผลักดันให้เกิดการจัดทำข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมกันภายในอาเซียน เพื่อเสนอให้ฝ่ายบริหารพิจารณาข้อมติที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมจะถูกส่งผ่านไปยังหน่วยประจำชาติเพื่อดำเนินการแจ้งให้รัฐบาลและรัฐสภาแห่งชาติรับทราบและปฏิบัติตามข้อมตินั้น ๆ ต่อไป โดยในการประชุมคณะกรรมการสามัญด้านสังคมของสมัชชารัฐสภาอาเซียนหลายครั้งจะมีการหยิบยกเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขึ้นอภิปราย และมีข้อมติเสนอที่ประชุมสมัชชาใหญ่ให้ความเห็นชอบ อาทิ Resolution on Strengthening Cooperation and Enhancing Digital Inclusion to Mitigate of Climate Change ในการประชุม AIPA ครั้งที่ 42 และแถลงการณ์ร่วมของการประชุมสมัชชาใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ 45 เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 ณ เวียงจันทน์ ที่มีการระบุถึงการรับรองข้อมติที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการซื้อขายคาร์บอนเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนและการกลับคืนของสภาพแวดล้อม ตลอดจนการเรียกร้องให้รัฐสภาประเทศสมาชิกบัญญัติกฎหมายด้านเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านสภาพอากาศ รวมถึงให้ส่งเสริมความร่วมมือระดับภูมิภาคในการบัญญัติกฎหมายเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภูมิภาคอาเซียน เป็นต้น

ทั้งนี้ จากเอกสารที่ศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานต่าง ๆ ของสำนักงานการรัฐสภาระหว่างประเทศ จำนวน 3 คน พบว่ารัฐสภาไทยส่งคณะผู้แทนรัฐสภาไทย (ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา) เข้าร่วมการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นประจำ เป็นผลมาจากความตระหนักถึงความสำคัญของผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนสมดุลหรือการพัฒนาสีเขียว สำหรับท่าทีของรัฐบาลไทย ในการประชุม เป็นการแสดงท่าทีตามจุดยืนของประเทศไทยที่เห็นความสำคัญต่อเรื่องดังกล่าว ความเชื่อมั่นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีจะช่วยกำหนดเป้าหมาย และมาตรการร่วมกันผ่านข้อตกลงระหว่างประเทศและการบังคับใช้ข้อตกลงอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการแบ่งปันทรัพยากร ความรู้ และเทคโนโลยีให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาซึ่งจะช่วยลด ความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสให้ทุกประเทศสามารถมีส่วนร่วมในการปกป้องสิ่งแวดล้อมของโลก ได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้มีโอกาสสัมภาษณ์นายอิศรา สุนทรวัฒน์ อดีตเลขาธิการสมัชชา รัฐบาลอาเซียน (AIPA)¹² วาระดำรงตำแหน่ง ณ สำนักงานเลขาธิการ AIPA กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐ อินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2562 ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้า ฝ่ายบริหารของสำนักงานเลขาธิการ AIPA และเป็นตัวแทนของรัฐบาลสมาชิกในการเชื่อมโยงและ ติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการกับอาเซียน องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรระดับภูมิภาค รัฐบาล และ รัฐบาลประเทศต่าง ๆ รวมทั้งการส่งข้อคิดและการตัดสินใจของสมัชชาใหญ่ให้รัฐบาลสมาชิกทราบ และปฏิบัติตาม โดยอดีตเลขาธิการ AIPA เห็นว่าสมาชิกรัฐบาลทุกคนของประเทศสมาชิก AIPA ไม่ว่าจะมาจากวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร มาจากการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้ง หรืออยู่ฝ่ายรัฐบาลหรือ ฝ่ายค้าน ถือเป็นสมาชิก AIPA โดยอัตโนมัติ โดยเห็นว่ามี ความตั้งใจ ความสามารถและความเชี่ยวชาญ ที่หลากหลาย แต่สิ่งที่เชื่อมกันคือสมาชิกทุกคนถือเป็นตัวแทนประชาชนที่จะสะท้อนเสียงจาก ประชาชนในประเทศ เมื่อมาประชุมร่วมกันสามารถสะท้อนเสียงประชาชนในประเทศและมีบทบาท ในการร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาหรือสร้างความร่วมมือในภูมิภาคโดยเฉพาะในการรับมือกับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ AIPA เห็นว่า คณะผู้แทนรัฐบาลไทยที่เข้าร่วมประชุม AIPA มีทั้งผู้ที่คุ้นเคยเวทีการประชุมระหว่างประเทศหรือนานาชาติ ที่สามารถสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่ประชุมเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว และมีบทบาทในการประชุมที่สะท้อนศักยภาพและความภาคภูมิใจของประเทศไทย และมีผู้ที่เข้าร่วมประชุมที่อาจขาดความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการประชุมระหว่างประเทศ ทำให้ร่วมกล่าว หรืออภิปรายตามคำกล่าวที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐบาลจัดเตรียมไว้ให้เท่านั้น

¹² สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักวิชาการ, คู่มือการจัดทำบทความทางวิชาการ (กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2566), 1.

2.1.5 การศึกษาการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน¹³

ความร่วมมืออาเซียนในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยถูกบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายและนโยบายในแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน (ASCC) ปี 2559-2568 ที่มุ่งเน้นการสร้างชุมชนที่มีภูมิทัศน์ทางสูงและความยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน รวมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันจัดการปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ ในส่วนของการประชุมทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศอาเซียนนั้น ได้มีการหารือกันในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง โดยฝ่ายบริหารได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝ่ายนิติบัญญัติได้รับรองข้อมติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ดังจะเห็นได้ว่าการประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ 40 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 2562 ณ กรุงเทพมหานคร โดยมีรัฐสภาไทยเป็นเจ้าภาพนั้น ที่ประชุมได้แสดงจุดยืนร่วมกันต่อประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อเน้นย้ำให้รัฐสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันแก้ไขปัญหาความท้าทายต่าง ๆ และสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างรัฐสภาเพื่อดำเนินการโครงการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงเรียกร้องให้สมัชชารัฐสภาอาเซียนเร่งรัดให้มีการนำนโยบายเกี่ยวกับพลังงานสะอาดไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ การสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งการลงทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญคือการเรียกร้องให้มีการใช้สมัชชารัฐสภาอาเซียนเป็นเวทีในการสำรวจและส่งเสริมการริเริ่มในการกำหนดราคาคาร์บอน และการเร่งรัดความพยายามในการลดภาวะโลกร้อนและการสนับสนุนให้มีการพัฒนาพลังงานทดแทนเพิ่มมากขึ้น

จากการริเริ่มของสมัชชารัฐสภาอาเซียนดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศได้กำหนดแผนงาน นโยบาย และมาตรการในการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายในประเทศอย่างแตกต่างกันไป โดยสอดคล้องกับพันธกรณีในกรอบความตกลงปารีสที่กำหนดให้แต่ละประเทศต้องจัดทำกรอบการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (NDCs) เพื่อแสดงเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกและแผนปรับตัว โดยมีการปรับปรุงเป้าหมายและรายงานความก้าวหน้าทุก 5 ปี โดยประเทศสิงคโปร์ตั้งเป้าหมายลดก๊าซเรือนกระจกถึงร้อยละ 36 และดำเนินการผ่านกฎหมายภาษีคาร์บอนเพื่อควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ฟิลิปปินส์ตั้งเป้าหมาย

¹³ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “บทความวิชาการการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศสมาชิกอาเซียน,” [ออนไลน์]. 2561.

ลดถึงร้อยละ 70 ภายใต้เงื่อนไขการได้รับเงินสนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยี มาเลเซียมีเป้าหมายการลดร้อยละ 35 และอยู่ระหว่างศึกษากฎหมายเฉพาะเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ เช่น อินโดนีเซีย กัมพูชา ลาว เมียนมา และไทย แม้ตั้งเป้าหมายลดก๊าซเรือนกระจกในระดับต่าง ๆ แต่หลายประเทศยังขาดกฎหมายเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและต้องใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่แทน

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้สำนักกฎหมายได้มอบหมายเจ้าหน้าที่เตรียมการดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียนเพื่อนำมาเตรียมจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติให้แก่วุฒิสภาหากมีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร

2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา

จากการวิเคราะห์ประเด็นศึกษาพบว่า การดำเนินงานสนับสนุนข้อมูลให้กับวุฒิสภาของหน่วยงานในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังมีการดำเนินการแบบแยกส่วน โดยแต่ละหน่วยงานมีการรวบรวม นำเสนอข้อมูล และจัดทำรายงานตามข้อมูลที่สืบค้นและได้รับมาจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ขาดการบูรณาการฐานข้อมูลหรือการจัดทำเป็นระบบสารสนเทศกลางในแต่ละประเด็น ส่งผลให้การสนับสนุนข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีการดำเนินการในหลายลักษณะ ได้แก่

2.2.1 เอกสารของแต่ละหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อสนับสนุนวุฒิสภาในการพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีทั้งสนับสนุนในขั้นตอนการพิจารณา วาระต่าง ๆ ของการประชุมวุฒิสภา การทำงานของคณะกรรมการ และการหารือระหว่างประธานวุฒิสภาและบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศ เป็นการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และมีการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศของต่างประเทศ กรอบอนุสัญญา ความตกลงและพิธีสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 เอกสารในการดำเนินการของฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยในการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) ส่วนใหญ่ขอรับข้อมูลจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ มีเพียงบางกรอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศที่ขอข้อมูลจากคณะกรรมการของวุฒิสภา อาทิ สมัชชารัฐสภาอาเซียน

2.3 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาข้างต้น พบว่า

2.3.1 หน่วยงานต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีความถูกต้อง มีรายละเอียดข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูล หากแต่ยังขาดบูรณาการข้อมูลร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลในบริบทด้านต่างประเทศ ในการประชุมกรอบรัฐสภาระหว่างประเทศของคณะผู้แทนรัฐสภาไทยไปประชุมและรับรองไว้ กอปรกับสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ที่ได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมื่อเสร็จสิ้นการประชุมไม่ได้มีการถ่ายทอดให้คณะกรรมการการที่เกี่ยวข้องทราบถึงผลการประชุมหรือข้อมติจากการประชุม ส่วนรายงานการประชุมฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยเป็นผู้จัดทำซึ่งใช้เวลาพอสมควรก่อนนำกราบเรียนประธานรัฐสภาผ่านประธานวุฒิสภา ทั้งนี้ ไม่ได้มีการนำส่งรายงานกลับมายังวุฒิสภาหรือนำส่งให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเมื่อรายงานฉบับดังกล่าวได้รับการเห็นชอบ อย่างไรก็ตาม ฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยฯ ได้เผยแพร่รายงานผ่านช่องทางเว็บไซต์ของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ทำหน้าที่จัดทำเอกสารสนับสนุนวุฒิสภาอาจไม่ได้เข้าไปสืบค้นข้อมูลดังกล่าว รวมถึงรายงานของกรอบการประชุมมีระบุข้อมติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นข้อมติในคณะกรรมการย่อยของการประชุมใหญ่ ที่บางการประชุมมีการสรุปสาระสำคัญไว้ แต่บางรายงานการประชุมใส่ไว้แต่หัวข้อของข้อมติและมีข้อมติเป็นเอกสารแนบในภาคผนวกเท่านั้น ทำให้อาจเป็นอุปสรรคสำหรับการค้นหาหากผู้สืบค้นไม่ใช่ผู้ที่อยู่ในวงงานการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ

ซึ่งหากมีข้อมูลในส่วนการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ อาทิ ข้อติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ ที่รัฐสภาไทยให้ความเห็นชอบและร่วมลงนามรับรองในแต่ละการประชุมที่เกี่ยวข้อง จะช่วยสนับสนุนให้ข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดทำให้แก่สมาชิกวุฒิสภาในการประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายภายในประเทศและการควบคุมการบริหารราชการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ครบถ้วนทุกมิติ รวมถึงนำไปเป็นข้อมูลในการเจรจาต่อรองกับรัฐสภาประเทศอื่นเพื่อนำมาซึ่งความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ของประเทศและภูมิภาค ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่พระราชทานแก่คณะเอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2568 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เนื่องในโอกาสที่เอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ได้เดินทางกลับมามาประเทศไทยเพื่อเข้าร่วมการประชุมเอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ทั่วโลก ประจำปี 2568 สรุปใจความได้ว่า สถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งของไทยและของโลกมีการเปลี่ยนแปลงและสามารถแปรเปลี่ยนพลิกผันได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว จึงต้องปฏิบัติงานอย่างทันท่วงทีและระมัดระวังเป็น

อย่างมาก โดยการปฏิบัติด้วยความรู้เขารู้เรา¹⁴ เป็นสิ่งสำคัญ คือ การรู้เท่าที่ของประเทศนั้น ๆ ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และรู้จุดยืนของไทยต่อสถานการณ์นั้น ย่อมช่วยให้เรารู้ว่าจะต้องทำอะไร จึงจะสามารถเสริมสร้างความเข้าใจกันได้ เมื่อรู้และปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสมก็จะสามารถทำหน้าที่ของตนในการพิทักษ์รักษาอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทยได้อย่างแท้จริง¹⁴

2.3.2 ขาดการนำเสนอข้อมูลบทบาท ภารกิจ และการดำเนินงานด้านสภาพภูมิอากาศของ วุฒิสภา ทั้งในการประชุมพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาศึกษาข้อมูล การจัดสัมมนา รวมถึงการเดินทางไปศึกษาดูงานลงพื้นที่ เพื่อประกอบในการจัดทำประเด็นประกอบการสนทนากับ บุคคลสำคัญชาวต่างประเทศและเอกสารประกอบการเข้าร่วมประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสวงหาความร่วมมือในการแก้ปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศร่วมกัน รวมถึง เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ในบทบาทของวุฒิสภา โดยสำนักงานการต่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ด้านต่างประเทศยังไม่มีมีการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานภายในสำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่มีหน่วยงานภายในที่ดูแลรับผิดชอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ

2.3.3 การจัดทำถ้อยแถลงหรือคำกล่าวให้คณะผู้แทนรัฐสภาไทยในการประชุมรัฐสภาระหว่าง ประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทยฯ จะ ประสานและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและยกย่องให้ที่ประชุมคณะผู้แทนรัฐสภา ไทยฯ พิจารณา โดยเมื่อที่ประชุมเห็นชอบแล้ว ผู้แทนรัฐสภาไทยจะนำไปกล่าวนำเสนอในที่ประชุมระหว่าง ประเทศ ซึ่งเมื่อได้รับข้อมูลและความคิดเห็นไม่ครบทุกมิติจากทั้งสองสภา อาจทำให้การนำเสนอไม่ สมบูรณ์ในการอภิปรายหรือเจรจาต่อรอง

2.3.4 เจ้าหน้าที่กลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของสำนักงานการต่างประเทศ มีจำนวน เพียง 6 คน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำประเด็นการสนทนากับบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศและ ข้อมูลประกอบการเยือนต่างประเทศของประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และคณะกรรมการธิการ และประสานงานการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศและกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศ จำนวนคนที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน ความหลากหลายของหน่วยงาน และความต้องการ แรงด่วนในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การสืบหาข้อมูลเพื่อการจัดทำสารัตถะสนับสนุนงานของวุฒิสภาไม่ ครอบคลุมทุกมิติ

¹⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราโชวาทให้คณะเอกอัครราชทูต และกงสุลใหญ่ไทยเข้าเฝ้าฯ,” [ออนไลน์]. 15 มิถุนายน 2568.

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่าสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรมีการกำหนดแนวทางในการบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานภายในอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถสนับสนุนข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันและเป็นข้อมูลชุดเดียวกันที่ทุกหน่วยงานในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาสามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา ด้วยเหตุดังกล่าว รายงานฉบับนี้ จึงขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในบทต่อไป

บทที่ 3

ข้อเสนอ

จากการกำหนดประเด็นศึกษา การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา และผลการศึกษาในบทที่ 2 ผู้เขียนมีความเห็นว่าสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรมีการจัดทำแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนงานสารัตถะด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สามารถยกระดับและเพิ่มศักยภาพในการสนับสนุนข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีการจัดทำข้อเสนอในสองระดับ ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

3.1.1 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องให้ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านสารัตถะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกมิติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาทั้งการกลั่นกรองกฎหมายและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้บุคลากรภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ทำหน้าที่จัดทำสารัตถะให้แก่วุฒิสภาได้รับรู้ภารกิจของหน่วยงานภายใน ตลอดจนเข้าใจขั้นตอนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสารัตถะที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้แก่วุฒิสภา เพื่อจัดการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน อีกทั้งเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกและการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะต่างคนต่างทำและต่างคนต่างเก็บ

3.1.2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต้องมีการรวบรวมและบูรณาการข้อมูลร่วมกัน ทั้งในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) การนำเสนอรายงานหรือสรุปสาระสำคัญจากการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ อาทิ ข้อมติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ ที่รัฐสภาไทยให้ความเห็นชอบและร่วมลงนามรับรองในแต่ละการประชุมที่เกี่ยวข้อง จากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมายังวุฒิสภา เพื่อสมาชิกวุฒิสภาจะได้ไว้ใช้ในการประกอบการพิจารณา ร่างกฎหมายและการควบคุมการบริหารราชการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (2) การนำเสนอข้อมูลบทบาท ภารกิจ และการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของวุฒิสภา ทั้งในการประชุมพิจารณา ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาข้อมูล การจัดสัมมนา รวมถึงการเดินทางไปศึกษาดูงานลงพื้นที่ เป็นต้น ให้กับฝ่ายเลขานุการ คณะผู้แทนรัฐสภาไทยในการประชุมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลนำไปประกอบการจัดทำเอกสาร ให้คณะผู้แทนรัฐสภาไทยในการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ

3.13 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อาทิ รัฐสภาประเทศต่าง ๆ องค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อขอข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบ รวมทั้งแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี (best practices) ทางกฎหมาย นโยบาย รวมถึง ประสบการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อนำไปเป็น ข้อมูลในการเจรจาเพื่อขับเคลื่อนและผลักดันร่วมกันในเวทีการประชุมระหว่างประเทศผ่านกลไกที่มี อยู่เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาคและประเทศไทย

3.1.4 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยสำนักงานการต่างประเทศต้องคอยติดตามแนวโน้มและ ทิศทางต่าง ๆ นอกไปจากประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในการเสนอร่างกฎหมาย เข้ารัฐสภา และที่อยู่ในความสนใจของเวทีโลกอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หัวข้อการประชุม รัฐสภาระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ ในครั้งต่อไปหรือในอนาคตจะเกี่ยวข้องกับเรื่องใด เพื่อให้ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถเตรียมข้อมูลในเรื่อง/หัวข้อดังกล่าวให้แก่สมาชิกวุฒิสภานำเสนอ ในการสนทนากับบุคคลสำคัญต่างประเทศและเวทีการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

3.2.1 ข้อเสนอที่สามารถดำเนินการได้ทันที

1) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ต้องจัดกิจกรรมโดยเร่งด่วนให้บุคลากรสำนัก กรรมการธิการ สำนักกฎหมาย สำนักวิชาการ และสำนักงานการต่างประเทศที่ทำหน้าที่จัดทำสารัตถะ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ให้แก่วุฒิสภาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดทำเอกสาร สารัตถะที่หน่วยงานตนรับผิดชอบ รวมถึงการแบ่งปันประสบการณ์และถอดบทเรียนการสืบค้นข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการเขียนเอกสารสารัตถะ ทั้งนี้ เพื่อให้รับทราบ การจัดทำเอกสารมิติต่าง ๆ ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภารับผิดชอบได้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต้องจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจและหาแนวทางความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยพิจารณาร่วมกันในการหากลไกในการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลที่ครบถ้วนและทันสมัยระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเพื่อนำไปจัดทำสารัตถะในการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ และการพบปะ สนทนาระหว่างบุคคลสำคัญของรัฐสภาไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประชุม

คณะผู้แทนรัฐสภาไทยในการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ควรให้มีบุคลากรจากสำนักงานการต่างประเทศ เข้าร่วมประชุมเตรียมการจัดทำสารัตถะการประชุมด้วย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ด้านข้อมูลกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา ที่เข้าร่วมประชุม

3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภานำส่งข้อมูลผลการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ และผลการดำเนินงานของวุฒิสภาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับทราบด้วยทุกครั้ง

3.2.2 ข้อเสนอที่สามารถดำเนินการได้ภายหลังจากการพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้บริหารภายในสำนักงานและระหว่างสำนักงาน

1) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาสามารถจัดตั้งทีมข้ามสายงาน (Cross-functional Team) จากบุคลากรสำนักต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ ความรู้ ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน โดยยึดจากหัวข้อประเด็นที่น่าสนใจหรือความท้าทายสำคัญในเวทีโลก มีการประชุมคณะทำงาน ร่วมกันเป็นประจำ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลที่ต้องการและทันสมัย ความรู้ และ มุมมองที่หลากหลาย รวมถึงนำผลการศึกษาเปรียบเทียบทั้งแนวปฏิบัติที่ดีและสถานะและ ความคืบหน้าในการออกกฎหมายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน มาร่วมกันวิเคราะห์นำไปสู่นวัตกรรมใหม่ในการเตรียมพร้อมจัดทำ สารัตถะให้แก่สำนักงานแบบบูรณาการ และจัดทำสารัตถะได้ตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการ ของผู้ใช้ข้อมูลและโอกาสในการนำเสนอข้อมูล รวมถึงการจัดทำข้อเสนอแนะในการเจรจาผลักดัน ประเด็นต่าง ๆ ให้สมาชิกวุฒิสภาได้มีบทบาทในการนำไปอภิปรายในการประชุมวุฒิสภาและ ในการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ

2) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ร่วมกันในการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลกลางของรัฐสภาร่วมกัน เพื่อจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (หรือประเด็นสำคัญอื่นในอนาคต) เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากหน่วยงาน ภายนอกหน่วยงานเดียวกัน จากการเข้าร่วมประชุมระหว่างประเทศ จากการสนทนาหารือ เพื่อลด ความซ้ำซ้อนในการประสานขอข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้มีข้อมูลเดียวกันที่ต้องการ ครบถ้วน และทันสมัย เพื่อนำไปวิเคราะห์จัดทำข้อมูลให้เหมาะสมในการนำไปใช้ตามโอกาสที่ใช้ ทั้งการสนทนา หารือทวิภาคีกับบุคคลใด และการประชุมในกรอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศใด กอปรกับสำนัก การต่างประเทศจะได้มีโอกาสในการเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานในด้านอื่น ๆ โดยมุ่งการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะ ความสามารถ กระบวนการ และบุคลากรทั้งในด้านการประสานงาน

การวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญ และการนำเสนอ เพื่อรับมือกับประเด็นของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องจัดสัมมนาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือประเด็นสำคัญที่สนใจอย่างสม่ำเสมอ โดยเชิญผู้รับผิดชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในสำนักงาน และผู้แทนจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาที่ได้เดินทางไปเข้าร่วมประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ มาให้ข้อมูลและอภิปรายร่วมกัน

บรรณานุกรม

หนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580

(ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักกฎหมาย. คู่มือการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการของการจัดทำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เข้าสู่อการพิจารณาของวุฒิสภา.

กรุงเทพฯ: สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2568.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักนโยบายและแผน. แผนปฏิบัติการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

เลขาธิการวุฒิสภา, 2568.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักวิชาการ. คู่มือการจัดทำบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนัก

วิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2566.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการต่างประเทศ. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราโชวาทให้คณะ

เอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ไทยเข้าเฝ้าฯ. [ออนไลน์]. 15 มิถุนายน 2568. แหล่งที่มา:

<https://asean.mfa.go.th/th/country/MM?page=5d68abb015e39c1b9c05d2e1&menu=5d68abb015e39c1b9c05d2e2> [12 สิงหาคม 2568].

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. SDGs Report 2025 ชี 18% ของเป้าหมายโลก

ถดถอย เหตุจากความขัดแย้ง วิกฤตสภาพภูมิอากาศ และขาดเงินทุน. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://www.sdgmovement.com/2025/07/24/sustainable-development-goals-report-2025> [12 สิงหาคม 2568].

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักกฎหมาย. กระบวนการตราพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/253/files/process1_60.pdf [12 สิงหาคม 2568].

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะอนุกรรมการการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.senate.go.th/view/417/ข้อมูลคณะอนุกรรมการ/TH-TH/?cid=79755&ctype=1&scid=79908> [12 สิงหาคม 2568].
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. อำนาจหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.senate.go.th/view/417/อำนาจหน้าที่/TH-TH/?cid=79755&ctype=1> [12 สิงหาคม 2568].
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. อำนาจหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.senate.go.th/view/1/อำนาจหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา/TH-TH> [12 สิงหาคม 2568].
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. บทความวิชาการการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศสมาชิกอาเซียน. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: https://web.parliament.go.th/assets/portals/61/filenewspar/61_977_file.pdf [12 สิงหาคม 2568].
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ระบบสารสนเทศด้านนิติบัญญัติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://lis.parliament.go.th/index/index.php> [15 สิงหาคม 2568].

การสัมภาษณ์

อิสรา สุนทรวัฒน์. อดีตเลขาธิการสมัชชาประชาชนแห่งชาติ. สัมภาษณ์. 30 สิงหาคม 2568.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนิสาพร วิบูลย์จันทร์
ประวัติการศึกษา	– ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ – Master of Arts (International Relations), University of New South Wales, Australia – หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ (นบส.) รุ่นที่ 11 สถาบันพระปกเกล้า
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2543	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 4 กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
พ.ศ. 2545	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 4 กลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 5 กลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานการต่างประเทศ
พ.ศ. 2547	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 6 กลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานการต่างประเทศ
พ.ศ. 2554	นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ กลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานการต่างประเทศ
พ.ศ. 2558	นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานการต่างประเทศ
พ.ศ. 2559	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพิธีการทูต (ระดับชำนาญการพิเศษ) สำนักงานการต่างประเทศ
พ.ศ. 2563	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพิธีการทูต (ระดับเชี่ยวชาญ) สำนักงานการต่างประเทศ
พ.ศ. 2565-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานการต่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา